

Bytom, dnia 12 września 2022 r.

dr hab. Bartosz Listwan

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Dziedzina: Sztuki

Dyscyplina: Sztuki muzyczne

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

MGR OLGI KWACZYŃSKIEJ

POD TYTUŁEM:

„JAZZ PO KRAKOWSKU

LOKALNE INSPIRACJE WSPÓŁCZESNEJ SCENY JAZZOWEJ W KRAKOWIE”

Zleceniodawca recenzji:

Wydział Filozoficzny UJ - Uniwersytet Jagielloński w Krakowie z siedzibą w Krakowie przy ul. Gołębiej 24, 31-007 Kraków.

Zlecenie podjęte na podstawie pisma prof. dr hab. Marty Kudelskiej - Przewodniczącej Rady Dyscypliny Naukowej Nauki o kulturze i religii z dnia 22.09.2021., na podstawie ustawy z dnia 14 marca 2003 r. *o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* (Dz.U. 2003 nr 65 poz. 595) w zw. z art. 179 ust.1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. *Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz.U.2018.0.1669).

Dotyczy:

Uchwały Rady Dyscypliny Nauki o kulturze i religii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie (nr 52/IX/2021), z dnia 22.09.2021, w sprawie powołania Komisji Doktorskiej i wyznaczenia recenzentów w przewodzie **Pani mgr Olgi Kwaczyńskiej**. W świetle ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595, ze zmianami Dz. U. nr 164, poz. 1365 z dnia 17.08.2005 r., tekst jednolity art. 6 ust. 1,3), Rada Wydziału posiadała uprawnienia do prowadzenia przewodu na stopień doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki

muzyczne.

Ocena przedstawionej do recenzji rozprawy doktorskiej

Przedłożona do recenzji rozprawa doktorska Pani **Olgi Kwaczyńskiej** pod tytułem: **„JAZZ PO KRAKOWSKU. LOKALNE INSPIRACJE WSPÓŁCZESNEJ SCENY JAZZOWEJ W KRAKOWIE”** liczy 264 strony i składa się ze wstępu, siedmiu przemyślanych i logicznie zaplanowanych rozdziałów, wyjątkowo obszernej bibliografii - stanowiącej 229 wskazań tekstów źródłowych (polsko- i anglojęzycznych) oraz 205 źródeł internetowych - każdorazowo z precyzyjnym wskazaniem daty odczytu. Pani Olga Kwaczyńska stawia przed sobą trudne zadanie próby opisu wielokrotnie złożonego zagadnienia jakim jest charakterystyka najstarszej - lokalnej sceny jazzowej w Polsce, określenia czynników mających fundamentalny wpływ na regionalne procesy ewolucji stylu, wyszczególnienia jego charakterystycznych elementów składowych oraz uwzględniając bieżące aktywności lokalnych muzyków jazzowych młodego pokolenia jedną z najtrudniejszych rzeczy jaką wydaje się być próba odpowiedzi na pytanie w jakim kierunku może ewoluować krakowska scena jazzowa oraz jak w tym aspekcie mogą kształtować się przyszłe badania.

Całość poprzedza *Wprowadzenie*, w którym autorka starając się odpowiedzieć na kluczowe pytanie: *czym jest jazz?* uwypukla charakter złożoności zagadnienia eksponując przy tym jego muzyczne, geograficzne, społeczne i kulturowe zabarwienie.

Rozdział pierwszy - Współczesna krakowska scena jazzowa - przedstawienie tematu badań - stanowi swoiste wprowadzenie czytelnika w tematykę rozprawy. Pani Olga Kwaczyńska określa w nim kolejno: temat i strukturę pracy, cele badawcze, a także charakteryzuje przyjęty przez siebie klucz metodologiczny, dzięki czemu czytelnik zostaje wprowadzony w główną tematykę rozprawy i może zorientować się w podstawowych założeniach doktoratu.

Rozdział drugi - Zarys historii i ewolucji jazzu - przedstawia wybrane elementy historii jazzu oraz jego ewolucji na terenie Stanów Zjednoczonych. Niniejszy rozdział zawiera także wiele interesujących informacji na temat rozkwitu lokalnych odmian muzyki jazzowej na światowych scenach. W ten sposób czytelnik ma możliwość zorientowania się w jakich okolicznościach historyczno-społecznych krystalizowały się fundamenty muzyki jazzowej.

Rozdział trzeci - Jazz w Polsce - charakteryzuje historię rodzimej sceny jazzowej uwzględniając przy tym opis najważniejszych momentów w historii polskiego jazzu, w tym:

początki jazzu w Polsce, charakterystyka jazzu po II Wojnie Światowej, rozwój awangardy jazzowej w latach 60 XX wieku, portret współczesnej sceny jazzowej zawierający każdorazowo wskazania najwybitniejszych przedstawicieli opisywanego okresu.

Rozdział czwarty - Jazz w kulturze - stanowi interesujący opis związków muzyki jazzowej z kulturą, jej wpływu na scenę muzyczną, popkulturę, a także zawiera oryginalne treści związane z *obrazem jazzu* w polskich i światowych badaniach akademickich.

Rozdział piąty - charakteryzuje pojęcie lokalności jazzu, wskazując aspekty współzależności muzyki jazzowej z folklorem oraz opisuje wątki związane z globalizacją. Autorka zwraca w nim szczególną uwagę także na najistotniejsze kierunki rozwoju prowadzonych badań nad opisywanymi zagadnieniami, przybliży główne koncepcyjne badawcze, a także uwypukla ich wielowymiarowe i ponadczasowe treści, m.in. tezy formułowane przez: Jonha Tomlisona, Stuarta Nicholsona, Rolanda Robertsona, Raumonda Murray'a Schafera, George'a Carney'a.

Rozdział szósty - Współczesna krakowska scena jazzowa - stanowi prezentację przeprowadzonych badań, w tym szczegółowo charakteryzuje sylwetki ośmiu krakowskich reprezentantów współczesnej sceny jazzowej: pianisty, kompozytora i aranżera: Pawła Kaczmarczyka; pianisty i kompozytora - Piotra Orzechowskiego (Pianohooligan); skrzypka, kompozytora, aranżera, producenta muzycznego oraz multiinstrumentalisty - Stanisława Słowińskiego; pianistki i kompozytorki - Katarzyny Pierzko; pianisty - Kuby Płużyka, pianisty i kompozytora - Mateusza Pałki; gitarzysty jazzowego - Szymona Miki; oraz pianisty, kompozytora i aranżera - Mateusza Gawędy. Niniejszy opis każdorazowo wzbogacony jest o szczegółowe opracowanie dotychczasowego dorobku artystycznego (w tym dyskografii). Istotną częścią rozdziału jest także jego podrozdział - *6.2. Krakowskość krakowskiego jazzu - porównanie i charakterystyka* stanowiący swoisty portret artystyczny owej sceny muzycznej.

Rozdział siódmy - to zredagowane w zwartej formie podsumowanie przeprowadzonych badań, a także wskazanie hipotetycznych ścieżek rozwoju dla prowadzonych w przyszłości badań lokalnej sceny jazzowej.

Rozprawa doktorska stanowi wyjątkowo rzetelne opracowanie charakteryzujące się ponadprzeciętną, niemalże wzorową kulturą pisemnej wypowiedzi. Treść odpowiada tematowi określonymu w tytule i stanowi próbę scharakteryzowania współczesnej krakowskiej sceny jazzowej oraz jej lokalnych inspiracji. Rozprawa ma dobrą przejrzystą

konstrukcję. Układ i kolejność poszczególnych części są właściwe. Podział treści poprawny, informacje zawarte w poszczególnych rozdziałach i podrozdziałach są zgodne z ich tytułami. Oprócz wskazanych celów poznawczych, tj. deskrypcji i analizy współczesnej krakowskiej sceny jazzowej niniejsza praca charakteryzuje się wyjątkowym podejściem do literalnych treści związanych z samą historią jazzu. Praca emanuje wręcz *pasją*, z zachowaniem charakterystycznej redakcyjnej precyzji oraz holistycznym podejściem autorki do opisywanego zagadnienia. Rozprawę momentami czyta się jak zajmujący podręcznik do historii jazzu, prezentujący przy tym wyjątkowo przystępny, komunikatywny i zrozumiały język. Wskazane elementy pracy w mojej opinii prezentują modelowy, interdyscyplinarny charakter i z powodzeniem mogą stanowić źródło wartościowych treści dla młodych adeptów sztuki ze szczególnym uwzględnieniem środowiska muzyków jazzowych jak i pasjonatów tego gatunku muzycznego. W tym kontekście wielce interesujący, choć jak sama autorka przyznaje *ze względu na intensywność jazzowej działalności środowiska* wydaje się być fakt, iż badania zarówno polskiej jak i lokalnej sceny jazzowej wymagają dalszego, *dokładniejszego opracowania przez naukowców* (str. 230).

Moją uwagę zwróciło także wielowymiarowe zainteresowanie autorki w bieżące życie kulturalne środowiska jazzowego, (skierowane w stronę wątku pobocznego,) którym w kontekście niniejszej rozprawy jest dynamicznie rozwijająca się *częstochowska scena jazzowa* (str. 11, 230). To w mojej opinii, z dużą dozą prawdopodobieństwa może świadczyć o fakcie, iż mamy do czynienia z ponadprzeciętnym entuzjastą muzyki jazzowej.

Pomimo wartościowej, wielopłaszczyznowej dysertacji pozwolę sobie zwrócić uwagę na jej drobne mankamenty:

- w przedstawionym do recenzji egzemplarzu rozprawy doktorskiej numeracja kolejnych jej stron rozpoczyna się już na stronie tytułowej - bezpośrednio po otwarciu twardej oprawy;

- w pracy przytrafiają się nieliczne błędy literowe, m. in: (str. 52), (str. 64), (str. 230);

- w pracy odnajdujemy kilka błędów natury wyrazowej - np. powtórzenia wyrazów w obrębie jednego zdania: (str. 9), (str. 38), (str. 38);

- błędne oznaczenie numeru odsyłającego do podwójnego przypisu dolnego, dot. przypisów numer: 224 i 225 (str. 60), 323 i 324 (str. 86) oraz 339 i 340 (str. 91);

- doktorantka na poziomie edytorskim zdecydowała się na pozostawienie wyrazów jednoliterowych - spójników i przyimków (*a, i, o, u, w, z, A, I, O, U, W, Z*) na końcu kolejnych wersów. Pozostawianie tzw. *zawieszek* jest dopuszczalne na ogół w szczególnej sytuacji wąskiego ładu (np. gazetowego). Zasada ta została sformułowana m.in. w kompendium *Polszczyzna na co dzień* (Wydawnictwo Naukowe PWN, 2006) pod redakcją językoznawcy i leksykografa dr hab. Mirosława Bańko, gdzie w rozdziale dziewiątym - poświęconym poprawności typograficzno-edytorskiej wskazane zostało, iż w *składzie tekstu zasadniczego, nie zaleca się pozostawiać na końcu wiersza jednoliterowych spójników i przyimków złożonych pismem tekstowym lub wersalikowym* (str. 527-528);

- w moim przekonaniu w kontekście próby scharakteryzowania *indywidualnego krakowskiego brzmienia jazzowego* niewystarczająco uwypuklony został wątek burzliwej historii miasta Kraków oraz jej wpływu na lokalne oddziaływania gospodarcze i intelektualne, stanowiące w efekcie źródło wszelkich transformacji społeczno-kulturowych regionu. To w Krakowie od stuleci krzyżują się szlaki kupieckie. To w Krakowie funkcjonuje ufundowana 12 maja 1364 roku przez króla polskiego Kazimierza Wielkiego najstarsza uczelnia w Polsce i jedna z najstarszych w tym regionie Europy. To Kraków od wieków przyciąga elitę intelektualną, co w kontekście dziejowych zdarzeń historycznych stworzyło unikalną możliwość zrodzenia się właśnie tu multikulturowych fuzji, także muzycznych. Wielokulturowe DNA miasta to synonim aglomeracji otwartej na środowiska żydowskie, tatarskie, ormiańskie, ukraińskie czy romskie. Współcześnie dziedzictwem tamtejszej otwartości nie są jedynie lokalne zabytki, jak choćby: Dom Turecki, Centrum Muzułmańskie, cerkiew prawosławna, kościoły protestanckie, liczne synagogi w dzielnicy Kazimierz, ale przede wszystkim wspólnie egzystująca multikulturowa społeczność. W mojej opinii burzliwa historia Krakowa to integralna składowa stanowiąca swoisty zaczyn dla stale ewoluującej lokalnej tożsamości społeczno-kulturowej - źródła osobliwego charakteru wyrażanego w miejscowej architekturze, kulturze, sztuce, ale także w obszarze *muzycznego wyrazu* - zasadniczo nie tylko jazzowego.

Konkluzja

Rozprawa doktorska Pani Olgi Kwaczyńskiej posiada oryginalny, rzadko spotykany w swojej istocie holistyczny i edukacyjny charakter. Autorka wykazała się w niej, godnej uwagi rzetelnością, wnikliwością oraz potwierdziła fakt, iż zna zasady pracy naukowej, a sama rozprawa stanowi znaczący wkład w rozwój badań nad rozwojem muzyki jazzowej w Polsce. Wyróżniająca, wyjątkowo rzetelnie opracowana pod względem merytorycznym i redakcyjnym Rozprawa może stanowić wzór dla tego typu dysertacji. Założony cel, a więc charakterystyka współczesnej sceny jazzowej w Krakowie został osiągnięty.

Stwierdzam ponadto, że Doktorantka rozwiązała założone w pracy zagadnienie naukowe i spełniła bez zastrzeżeń wymagania ustawy.

Stawiam wniosek o jej przyjęcie.

dr hab. Bartosz Listwan